

Na Brexit Hopen op een renaissance in de visserij

‘Als er eenmaal zout door je bloed stroomt, krijg je het er niet meer uit’

In 2016 mochten Britse jongeren onder de 18 jaar niet stemmen over het wel of niet verlaten van de Europese Unie. Velen waren gefrustreerd omdat ze niet konden meebeslissen over een referendum met een enorme impact op hun toekomst. Hoe ervaren deze pubers en adolescenten hun leven post-Brexit? **Vandaag deel 1: een portret van twee jonge vissers in Lowestoft.**

TEKST EN BEELD HJ HUNTER

Alex Wightman is de jongste visser van Engeland. „Ik kom uit een bekende vissersfamilie”, zegt Alex. „Mijn opa, mijn vader en ooms waren allemaal visser. Sinds mijn vijfde ga ik met mijn vader vissen. We houden ervan op zee te zijn. Er stroomt zout water door onze aderen. Op school lette ik nooit op, omdat ik zat te dagdromen over de zee.” Zijn enthousiasme staat in schril contrast met de neergang van de visserij in plaatsen zoals Lowestoft aan de Engelse oostkust. In de jaren zestig was de meest oostelijke stad van Engeland nog de thuisbasis van een vloot van zeker vierhonderd trawlers. Nu liggen er nog zo’n vijftien kleine boten die alleen overdag kunnen uitvaren. Eén daarvan draagt al zijn naam: de ‘Boy Alexander’. Deze wordt binnenkort vervangen door een nieuw exemplaar. Ook zijn twintigjarige broer Max

heeft een eigen boot. Het zijn investeringen van vader Steve Wightman in de toekomst van het familiebedrijf, dat voornamelijk draait op inkomsten uit de verkoop van vis voor de interne Britse markt.

Vis niet uit eigen wateren

Zijn groothandel weerspiegelt trefend de situatie waarin de Britse visserij is beland. Zo’n 80 procent van de verkochte vis wordt geïmporteerd, de rest is eigen vangst. Dagelijks zijn er leveringen van kabeljauw, schol en schelvis uit Schotland, Noorwegen en IJsland voor de binnenlandse consumptie. Deze witte vissoorten gaan vooral de frituurpan in voor een portie fish & chips, een van de meest geconsumeerde snacks in het Verenigd Koninkrijk. Dat de Britten deze vissen zelf niet vangen, heeft te maken met klimaatverandering. Door de opwarmende Noordzee trok de kabeljauw naar de diepere, koudere wa-

teren van de Scandinavische landen. De huidige vloot bestaat voor 75 procent uit kleine bootjes die niet zo ver de zee op kunnen gaan. Deze dagboten vangen vissoorten die de Britten zelf niet consumeren, zoals haring en makreel. Daarom gaat jaarlijks zo’n 60 procent van de vangst in de Britse wateren naar EU-landen. Voor de gevangen kreeften en krabben vormen Aziatische landen de belangrijkste afzetmarkt.

Visserij misbruikt

Het is moeilijk voor te stellen dat Lowestoft ooit een welvarende stad was met trotse arbeiders en flaneerende badgasten op de boulevard. Op mooie dagen komen er nog wat mensen uit de regio recreëren op het brede zandstrand, met uitzicht op de Victoriaanse huizen en hotels, maar economisch stelt het toerisme weinig meer voor. Door de neergang van de visserij verdween ook het

werk in de boot- en machinebouw en op de droogdokken. De laatste vissersbootjes van Lowestoft liggen voornamelijk te dobberen in een achteraf gelegen deel van de haven. De eigenaren zijn zestigers, die nog een stukje van de bloeiperiode, maar vooral de neergang van de visserij hebben meegemaakt.

Voor vertrek uit EU

Net als hun collega's stemden deze vissers in 2016 allemaal voor een vertrek uit de EU. De slogan ‘take back control’ van het Leave-kamp werd door de Brexiters handig geprojecteerd op de visserij, die ooit de trots van de natie was. De EU werd het symbool van alles wat er was misgegaan. Volledige zeggenschap over de Britse wateren zou zorgen voor een renaissance van de visserij, beloofde Boris Johnson, de huidige premier. Met een vertrek uit de EU zou er een einde komen aan het verfoeilijke Europese quo-

tasysteem, dat in 1983 werd ingevoerd om een einde te maken aan de overbevissing van bepaalde soorten, zoals kabeljauw. Maar het pakte anders uit. In de uiteindelijke deal werd een transitieperiode afgesproken van vijf jaar, waarin de Britse vissers geleidelijk aan meer vangstmogelijkheden in de eigen wateren krijgen. „We voelen ons in de steek gelaten”, zegt Max Wightman. „Onze regering had al jaren eerder zonder deal uit de EU moeten vertrekken. Johnson liet ons vallen, precies zoals politici altijd doen. Ze hebben meer interesse in hun dure auto’s en hun luxe leefstijl dan in het behoud van onze traditie.” Het is een gevoel dat breed leeft onder vissers en belangengroepen. De regering sloot in juni 2021 een nieuwe handelsovereenkomst met Noorwegen en IJsland, met goed nieuws voor de Britse kaasindustrie en de Noorse garnalenexport, maar er komt geen

Grote foto: Alex Wightman uit Lowestoft in de kajuit van zijn eigen boot, de ‘Boy Alexander’.

Foto rechts, boven: een ex-visser in de straten van Lowestoft.

Foto rechts, midden: op mooie dagen komen er nog wat mensen recreëren op het brede zandstrand van Lowestoft, met uitzicht op de Victoriaanse huizen en hotels.

Foto rechts, onder: de kabeljauw, schol of schelvis voor een portie fish & chips komt uit Schotland, Noorwegen en IJsland.

verbetering in de vangstquota voor Britse schepen. Ook de uitsluitingszone van 200 mijl voor de kust van IJsland blijft bestaan. De conclusie van veel Britse vissers is dat hun lot de politici in Westminster in werkelijkheid koud laat, en dat ze misbruikt zijn om het vertrek uit de EU te verkopen aan de Britse bevolking.

Nieuw obstakel: windparken

Dat er over enkele jaren geen grote Nederlandse en Franse boten meer mogen varen in de twaalfmijls zone, maakt Alex en Max Wightman hoopvol over hun toekomst als visser. Tegelijkertijd doemt er een nieuw probleem op aan de horizon. De overheid zet in op het revitaliseren van de regio door in rap tempo windparken op zee te laten aanleggen. „Er werd ons gezegd dat het geen effect heeft op de visserij”, zegt Max. „We zijn dat gaan uitproberen. We hebben zo’n vier uur rond een windpark gevaren. Er is daar geen

vis. Het is er meer een woestijn. Drie mijl verder op hadden we binnen een uur onze netten vol vis.” Volgens de broers komt dat niet alleen door de pulsen in de elektriciteitskabels op de zeebodem, maar is het vooral het lawaai van de boten van de internationale energiereus RWE waarvoor de vissen op de vlucht slaan. Elke dag brengen zo’n 25 tot 30 RWE-boten hun technisch personeel vanuit de haven van Lowestoft naar de windparken. Ondanks alle obstakels overheerst bij de broers het trotse gevoel dat ze de familietraditie kunnen voortzetten. „Er is een constante aantrekkingskracht om weer de zee op te gaan. Niet op zee zijn, geeft me stress”, zegt Max. „Is er eenmaal zout door je bloed stroomt, krijg je het er niet meer uit.”

Deze reportage is mede mogelijk gemaakt door het Steunfonds Freelance Journalisten.